MEIE KODU

AUSTRALIAN-ESTONIAN WEEKLY
"Our Home"

NR. 39 (259). VI aastakäik. NELJAPÄEVAL, 30. SEPTEMBRIL 1954 Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper Hind 1/-

Alfred Maurer †

Eesti Vabariigi Presidendi asetäitja suri Stockholmis

ROOTSIST SAABUS KURB ERITEADE — ESMASPÄEVAL, 20. SEPTEMBRIL SURI STOCKHOLMIS, KAROLINSKA HAIGLAS 65. AASTA VANUSES EESTI VABARIIGI PRESIDENDI ASETÄITJA ALFRED MAURER.

Alfred Maureri surm on järjekordseks löögiks vabas maailmas elunevaile eestlastele ja kannatavale Eestile juba niigi osaks langenud suurte rahvuslike kaotuste reas. 1945. a. jaanuaris suri Rootsis haiglas presidendi asetäitja prof. J. Uluots, 1951. a. veebruaris riisus surm Riigikogu esimehe Otto Pukki, ja sama aasta novembris kutsus surm ära Rootsis Riigivolikogu abiesimehe Rudolf Penno, surm viis Rootsis meie keskelt välisministri abi prof. Nikolai Kaasiku—ja nüüd astus üle manala läve kadunud prof. J. Uluotsa järglane, peaministri asetäitja Alfred Maurer.

Alfred Maureri tervisliku olukorra tunduv halvenemine polnud teada laiemates ringkondades isegi Rootsis. Teinud läbi kodumaal paarkümmend aastat tagasi raske maooperatsiooni, arvas ta ise oma haiguses tegemist olevat akuutse soolte katarriga, lootes selle peatset möödumist. Kui tema kõhnusele varemalt tähelepanu juhiti, vastas ta, et tunneb end täiesti tervena ja lisas, et kõhnad on sitked. Enam kui paar nädalat tagasi muutus haigus niivõrd raskeks, et surus A. Maureri voodisse, kust ta oma optimismiga lootis peatselt pääseda. Kadunu abikaasa kartis aga juba siis halvemat ja kui ta 16. septembril oli sunnitud A. Maureri viima Stockholmis Karolinska haiglasse. avaldas ta tõsist kartust, et haigus lõpeb surmaga, oletades vähja tekkimist, milleks põhjust andsid mõningad esinevad tundemärgid. Kadunu ise oma olukorra tõsidusest täielikult polnud teadlik kuni viimase ajani. Ta oli aga sellegi juures endiselt optimistlik. 20. septembril lõppesid kannatused surmaga.

☆

Alfred Maurer sündis Tallinnas 2. detsembril 1888. Ta õppis Tallinna linnakoolis ja pärast Nikolai gümnaasiumis, mille lõpetas 1908.a. Sama aasta sügisel jatkas ta õpinguid Peterburi ülikoolis, lõpetades viimase 1912.a. juristina.

Siirdunud tagasi kodulinna Tallinna, alustas ta seal tegevust advokaadina, olles algul vandeadvokaadi abiks, hiljem vandeadvokaadiks. Kui Eesti Vabariik loodi, oli ta energiliselt kaastegev noore riigi kohtuaparatuuri organiseerimisel ja kujundamisel. Ta kutsuti riigi prokuröri abiks ja pärast prokurör J. Teemanti lahkumist omalt kohalt, määrati ta riigi prokuröriks. Lahkunud riigiteenistusest riigi prokuröri ametkoha kaotamisel, alustas ta tegevust jälle vandeadvokaadina. sekkudes samal ajal ka poliitikasse. Ta kuulus ka II Riigikogu koosseisu, olles sinna valitud Põllumeeste kogude erakonna nimekirja järele.

1926.a. valiti ta J. Teemanti järele Eesti Vandeadvokaatide Nõukogu esimeheks, millisele kohale teda tagasi valiti kuni punaste okupatsioon Eesti advokatuuri tegevuse lõpetas.

1938.a. valiti A. Maurer vabakutseliste kodade poolt Riiginõukogu liikmeks, kus ta omakorda valiti selle teiseks abiesimeheks. Suure vilumusega juristina kujunes tema tegevus parlamendis väga viljakaks ja riigile ning rahvale kasutoovaks seadusandliku töö alal.

Kommunistide okupatsiooni saabudes küüditati Kremli meeste käsul Riiginõukogu esimees M. Pung ja abiesimees H. Lauri teadmatusse ja A. Maureri kanda jäi Riiginõukogu esimehe kõrge koha täitmine. Pääsenud õnnekombel küüditamisest, töötas ta saksa okupatsiooni päevil Eestis tihedas kontaktis prof. J. Uluotsaga, kellel lasusid presidendi asetäitja ülesanded president K. Pätsi küüditamise tõttu. Samuti oli ta kaasas kui loodi täies koosseisus põranda all Eesti Vabariigi valitsus, mille osa liikmeid eesotsas kadunud presidendi asetäitja J. Uluotsaga pääses Rootsi. 1944.a. sügisel põgenes Rootsi ka A. Maurer, jäädes elama Stockholmi. Seal töötas ta kogu aja Rootsi riigiarhiivis. Hilisemaist aegadest on kõigile teada tema valimine E.V. Põhiseaduses ette nähtud Valimiskogu poolt presidendi asetäitjaks.

Rootsis jäid teda leinama perekonnaliikmeist abikaasa ja poeg, kellede leinaga ühineb kogu vabas maailmas elunev eestlaskond.

J. Holberg kohustetäitjaks

Presidendi asetäitja kohustetäitjana astus ametisse peam. aset. J. Holberg. Nagu J. Holberg „Meie Elule" seletas, kavatseb ta kõige lähemal ajal kutsuda kokku Valimiskogu presidendi asetäitja valimiseks. Peale J. Holbergi kuuluvad Valimiskogusse veel Riigikontu abiesimees T. Grünthal ja sõjavägede ülemjuhatajana kindralmajor J. Soodla.

UNO jututuba avas uksed

UNO Täiskogu istungid algasid jälle New Yorgis ja uueks presidendiks eelolevaks istungjärguks valiti hollandlane dr. Van Kleffens. Kohe selle järgi tegi N. Liit katse Punast Hiinat sisse tuua, soovitades liikmeksvõtmise küsimust päevakorda seada. See lükati siiski tagasi. Mitmed delegaadid, nunseas ka Austraalia oma, ütlesid, et kommunistliku Hiina käitumine viimastel aastatel ei saa leida heakskiitmist UNO põhikirjast väljudes. Muude küsimuste hulgas olid jälle esirinnas koloniaal-asjad Inglise, Prantsuse ja Austraalia protektoraatides.

Austraalias on hakatud aru saama olukorra hädaohtlikkusest, mis võib tekkida kui Indoneesia territoriaalsed nõuded läänepoolse New Guinea osas kunagi peaksid vastutulekut leidma. Teatavasti on see osa Hollandi administratsiooni all. Kui aga tulevikus peaks Indoneesias saama võimule kommunistlik valitsus, siis oleks kommunismil juba ühine piir Austraaliaga.

Inglise töölispartei juht Attlee, kes oma pikalt reisilt on tagasi Londonis, ütles: „Mida rutemini likvideeritakse Formoosa ja sealne valitsus, seda parem oleks see rahu huvides."

Seega on osaliselt antud Londonist kommunistidele roheline signaal Formoosa rünnamiseks. Pekingi raadio ongi juba [illegible]eid kavatsusi omaltpoolt kinnitanud ja edu kindlustamiseks on Vladivostokist abiks kutsutud N. Liidu laevastikuüksused.

Prantsusmaa tahab oma väeosad Indo-Hiinast tagasi tõmmata kui Ameerika ei luba tulevikus materiaalset abi 170.000 mehelise ekspeditsiooni-korpuse ülalpidamiseks. Võimalik, et siin on tegemist prantslaste vastumanöövriga USA-le, kes on pettunud Prantsusmaa negatiivsest hoiakust Atlandi kaitsepakti osas. C.L.P.

USA VÕIKS KOHE RÜNNATA

Teatavad ameerika juhid on veendunud, et aeg on küps selleks, kus USA peaks Nõuk. Liidule selgeks tegema: siiani, ja enam mitte kaugemale. See veendumus põhjeneb tõsiasjadele, et USA momendil kahtlemata käsutab sõjalist võimu, millele ükski teine vastu ei saa. Ameerika õhujõud on tänapäeval võimelised aatomrelvi kasutades sundima kapituleeruma Venemaad ja Hiinat või mõlemaid korraga. Venelased püüavad USA-le järele ja ka ette jõuda. Sellisel juhul võib tekkida punastel kiusatus üllatusrünnakuga USA-st jagu saada. Selline võimalus võiks senise asjade arenguga arvestades saabuda 1960. a. Sellest väljudes oleks läänevõimudel nüüd soodsaim aeg oma üleolekut ärakasutades rünnata, kui seda 5-10 aasta pärast. kus ollakse sunnitud end juba kaitsma. USA-s on märgata juba praegu tüdimuse tendentse punastega konverentsitada või siidikinnastatult diplomaatlikult ajada asju oma kõhklevate liitlastega Euroopas. Paljud juhtivad ameeriklased on juba aru saanud, et konverentsitamine tähendab ainult reklaami tegemist kommunistidele. Nad on täiesti selle poolt, et valitsus riskeeriks julgema poliitikaga. Arutletakse: kui kommunistid selle juures järele annavad, on hästi. Kui nad aga seda mitte ei tee ja sõjaga riskeerivad. siis asub see grupp seisukohal, et USA on praegu sõjaks parimini ettevalmistatud ja relatiivselt tugevam kui ta seda kunagi enam saab olla.

ROOTSI KALURID VENE MÕRRAS

Kaks rootsi kalurit teatasid, et võõrad sõjalaevad tulistasid nende paati merel. Nad viibisid Botnia lahes Rootsi idakaldal, kui nende paadi ümber hakkas tihedas sajus langema kuulisid. Teistel kaluritel olid võrgud purustatud, mida peetakse allveelaeva tööks.

Rahvusorganisatsioonide rühm esikohal

USA Eesti esinduskogus rühmade vahekord nüüd 25:4:1
Ex officio liikmed hääletati välja

NEW YORK (Oma kaastööliselt)—Ühendriikide eestlaste esindusorganisatsiooni. Eesti Rahvuskomitee Esinduskogu valimiste tulemused on nüüd selgunud ja Esinduskogu koosseisu toonud põhjaliku muudatuse. Kui seni Esinduskogu 1130 valitavat liiget jagunesid kahe rühma, Eesti Rahvusorganisatsioonide ja Iseseisvate Rahvuslaste vahel 16:14, siis nüüd viis Eesti Rahvusorganisatsioonide rühm sisse 25 esindajat, Iseseisvad Rahvuslased said 4 kohta ja vastloodud Noorsootöö rühm 1 koha. Esinduseta jäi Lääneranniku territoriaalne rühm ja kuuest isikust koosnev väljaspool rühmitusi kandideeriv grupp. kuhu kuulusid abipraost Aleksander Abel. dr. agr. Elmar Järvesoo ja end. välisteenistuse ametnik Voldemar Lüdig.

Koos valimisega toimunud rahvahääletuse sedelid ex officio liikmete küsimuses ei ole veel loetud, kuid esialgsete andmete järgi on valijate suur enamus hääletanud ex officio liikmete Esinduskokku kuulumise vastu. Viimati oli Esinduskogus 14 ex officio liiget. Vastavalt rahva soovile tuleb nüüd Esinduskogu põhikord muutmisele selles mõttes, et edaspidi kõik Esinduskogu liikmed oleksid valitavad.

Häälte arvu poolest tuli esikohale pastor mag. Rudolf Kiviranna. Ta sai 2176 häält. Teisele kohale platseerus prof. dr. Juhan Vasar. USA Eesti Rahvuskomitee ja Ülemaailmse Eesti Keskorganisatsioonide Koostööbüroo esimees, saades 2117 häält. Kolmas oli 2100 häälega Eesti Vabadusvõitlejate Liidu esimees kol.-leitnant Eduard Reissaar. Iseseisvate Rahvuslaste kandidaat Ludvig Juht, eelmiste valimiste esikoha omanik. oli nüüd 2017 häälega neljandaks.

Esinduskogusse pääsesid veel: Eesti Rahvusorganisatsioonide rühmast — mag. Leonhard Vahter, senine ex officio liige, vanaeestlane August Waldman, õigusteadlane August Kärsna, prof. Theodore A. Wiel, kapt. John W. Tiedeberg, dr. jur. Väino Riismandel, Julius Kangur, dr. med. Johannes Sõrra, praost Valter Viks, ajakirjanik Eduard Vallaste, Edward Derrick, kolonel Karl Ainson, end. maavanem ja riigikoguliige Paul Männik, Endel Miido, ins. Richard Espenbaum, Olev-Märt Piirsalu, end. kohtunik Karl Viilu, Felix Simmermann, leitn. Elmar Keerd, õigusteadlane Alfred J. Anderson, koolitegelane Juhan Ilves ja Hugo Pärlin.

Iseseisvate Rahvuslaste rühmast lisaks Ludvig Juhtile, saadud häälte järjekorras: pr. Helen Clayton, ajakirjanik Arnold Raag ja prof. Adolf Perandi, rühma juht, kes 1241 häälega tuli eelviimasele kohale.

Noorsootöö rühmast pääses 8 kandidaadist Esinduskokku skaudiregelane Herbert Michelson.

Hääletamisest osavõtjate arv jäi seekord väiksemaks kui see oli 1952. aastal kui valimas käis 4300 hääleõiguslikku eestlast. Nüüd on umbes tuhat häält antud vähem.

Sisepoliitilised küsimused. mis valimisvõitluses peaosa mängisid, olid:

Eksiilvalitsuse küsimuses E. Rahvusorganisatsioonide rühm nõudis Maurer-Holbergi valitsuse väljakujundamist teguvõimsaks, Iseseisvate Rahvuslaste rühm — kahe olemasoleva valitsuse vahelist kokkulepet.

Erakondade küsimuses E. Rahvusorganisatsioonide rühm ei tunnusta vajalikuks iseseisvusaegsete erakondade tegevuse taaselustamist. Iseseisvate Rahvuslaste rühm leiab. et peale Eesti-aegsete erakondade tuleb tunnustada ka paguluses loodud uusi erakondi.

E. Rahvusorganisatsioonide rühm seab esiplaanile välisvõitluse, s.t. tegevuse Eesti vabastamiseks, Iseseisvate Rahvuslaste rühm rõhutab rohkem eestluse säilitamist paguluses.

E. Rahvusorganisatsioonide rühm pooldab eesti sõjameeste koondumist oma organisatsioonidesse.

SALAKOKKULEPE ROOTSI-VENE VAHEL?

Stockholmi lehed kommenteerivad elavalt USA õhtulehes „World Telegram" ilmunud kõmulist artiklit Euroopareisil viibiva korrespondendi Ludwell Denny sulest. Selles väidab viimane Stockholmi külastuse põhjal: Rootsi-N. Liidu vahel olevat hiljuti saavutatud kokkulepe, mille alusel N. Liit garanteerivat Rootsile puutumatuse tulevase sõja korral, kui Rootsi vastutasuks keeldub andmast baase USA-le!

Välismaalistele vaatlejatele Stockholmis ei tundu selline salalepe üllatusena. Rootsi välisministri Undeni hiljutisel incognito Moskva külaskäigul võisid taolised garantiid väga hästi kõne all olnud. olla. Rootsil puuduvad ju kogemused Sovjeti lepingupidamise üle. sellepärast valitseb siinseis valitusringkonnis päris rahulik ja optimistlik meeleolu.

Korrespondent Denny mainib oma artiklis ka, et Rootsi siiski kavatsevat jätkata ka sidepidamist läänemaailmaga ning ehitavat selleks välja Trondheimi ühendustee Norra rannikule.

—◊—

★Üks Inglise firma on ehitanud lendava alustassi — lennuki, millel puuduvad tiivad, ja mis tõuseb maast otse üles.

JÕULURÕÕMU

INVALIIDIDELE JA PUUDUSTKANNATAJATELE SAKSAMAAL

EESTI ABISTAMISE KOMITEE kuulutab eelmiste aastate eeskujul välja üleaustraalialise rahalise korjanduse Saksamaal viibivatele puudustkannatavatele kaasmaalastele, invaliididele, lastele ja vanadele jõuluröömu valmistamiseks.

EESTI RAHVAS on olnud sunnitud ajaloo kestel pidama pikki ja raskeid võitlusi oma elu ja vabaduse eest, kuid iialgi pole murdunud eesti meeste kangelaslik vaim.

MEIE EI TOHI UNUSTADA neid vapraid eesti poegi, kes kommunismi vastu võideldes kaotasid oma tervise ja praegu viibivad võõral pinnal raskes olukorras. Kuid samuti hulk kaasmaalasi, lapsed, raugad ja haiged on sunnitud edasi viibima Saksamaal. Nende kaasmaalaste raske majanduslik olukord kohustab meid meeles pidama neid ka eelolevate jõulupühade puhul ja neile rahalise annetuse näol väikese kingituse läkitama.

USUME KINDLASTI, et kõik kaasmaalased ja organisatsioonid Austraalias ja Uus-Meremaal sellest korjandusest oma jõukohase panusega osa võtavad.

ANNETATUD SUMMAD palume saata Eesti Abistamise Komitee nimele aadressil: **ESTONIAN RELIEF COMMITTEE, ESTONIAN HOUSE, 141 CAMPBELL STREET, SYDNEY, N.S.W.** Vastavad korjanduslehed on välja saadetud organisatsioonide abistamistoimkondadele ja üksikisikutele. Korjandus kestab kuni 20. novembrini.

ANNETAJATE NIMED avaldatakse „Meie Kodus".

KAASMAALASED, täitke oma aukohustus.

EESTI ABISTAMISE KOMITEE.

Ühe suurmehe juubel

PRAOST FRIEDRICH STOCKHOLM 70. AASTANE

ARMAS ÕPETAJA JA SÕBER,

Sinu auväärsel tähtpäeval elustub pilt Sinust ligi neli aastakümmet tagasi, ning mul on raske vahet teha Sinu kunagise ja praeguse vahel. Isegi samad hallid juuksed olid Sul juba siis. Vahetunnuseid tuleks otsida, sest lähedased inimesed ja avaliku elu tegelased olelevad meis nagu väljaspool aega, meis elavad peamiselt nende töö, tegu ja sõna.

Üle 40 aasta oled Sa katkestamatult seisnud meie rahva juhtivate meeste reas. Noore, algaja õpetajana Sa tõusid esile sirgejoonelise kange mehena, kui Sa Kuusalu proovijutluses tõestasid oma truudust eestlaste tõekspidamistele. Oli ette nähtud, et Kuusalu rahvas Sind õpetajaks ei saa, sest otsustajad olid tolleaegsed Peterburgi eestlased.

E.V. iseseisvuse esimesel aastal oled Sa kodupinnal tagasi eesti suurima koguduse õpetajana, mille kõrval, Vabadussõja puhkedes, Sa lülitusid võitlejate teenistusse sõjaväe õpetajana. Vabadussõja kestes astud Sa Eesti Punase Risti töid juhtima invaliidide ja laste hoolekande alal. Kõik uued ülesanded katkesid võõra vägivalla saabumisega. — Ja nüüd, Sydneys, oled mõne aastaga kasvatanud nüüd juba üle tuhande hingelise elujõulise koguduse. Olles aastaid Sinu kõrval Jaani koguduse tööst osa võtnud, olen kogenud, et Sinu südamlik, elurõõmus inimeste kohtlemine on olnud üheks koguduse kasvamise teguriks. Sinu eeskuju on ka Sinu lähemad kaastöölised ergutanud sundimatult üksmeelsele koostööle. Kuigi on olnud ka tõmbetuuli, on Sinu mõjuvõim taganud koguduse tõusvat arengut.

Süvenenult vaatlen Sinu äsjast fotot ja see viib mõtted sellele, kuidas mõned portreemaalijad oskavad portreega tabada mitte üksi kujutatava iseloomujooni, vaid panevad selle ka jutustama.

Kui mul oleks maalija andi, teeksin katset. Ja ma kindlasti kalduksin kõrvale konventsionaalsest maitsest. Jätaksin ära Sinu rinda ristava ordenipaela; jätaksin ära Sinu rinnalt teenetemärgid, milledega meie oma — kui ka välisriikide riigipead Sind teenitult on autasustanud; jätaksin ära ka sametiga kaetud laua pärgamendi rulliga, mille peal selgesti loetavalt on näha: „Teenete eest Eesti riigile ja rahvale". Selle kõige asemel piisaks, võib olla, mõnd näojoont süvendada. Ei asetaks ka Su kätt mõnele esinduslikule toolikorjule, sest Sa pärined perekonnast, kus käed said puhkust siis, kui nad enam ei suutnud tõusta. Ning Sa ise õppisid juba koolipoisina oma leivamurede eest hoolitsema. Selle asemel maaliksin karge tagapõhja. Kindlasti asetaksin seatud kohale selle Soome seppade taotud väliõpetaja ametiristi, mille Vabadussõja-aegsed Soome rindemehed Sulle annetasid, sest seda kangete meeste sõnatut käesurumist ei oskaks ma teisiti väljendada. Muidugi oleks veel palju suur- ja pisiasju täiendada ja siluda, kuni töö rahuldaks. Kui ta hea tuleb, paneksin talle nimeks „Eesti mees" ja ta oleks pühendatud igatsevale Tundmatule.

Tundmatule, kellest või millest ei tea — kas ta on Ta või See. Mõlemad peaksid olema suured ja kanged, ja täitma orjastatud miljonite ja kodutute lootusi.

Usus ja lootuses paremale tulevikule tervitavad Sind üle maailma laialipaisatud tuhanded, kellele Sa oled annud südame- ja hingeharidust, kellelt Sa oled võtnud tõotuse ustavaks jääda Jumalale, truuks Isamaale ja armastada Ligemist.

SINU K. JUHANI.

Praost Fr. Stockholm sündis Tartus 1. okt. 1884. a. Õppis Tartu gümnaasiumis (klassist klassi primusena), mille lõpetamisel (cum laude) astus Tartu ülikooli teoloogia fakulteeti. Ülikooli lõpetanud, sooritas Riias 1911. a. konsistooriumi eksami. Prooviaastal Tarvastus. Ordineeriti 22. jaan. 1912. a. Tall. Toomkirikus. Adjunkt-õpetaja Tall. Kaarli koguduses 1911-1914. a. Peterburgi Jaani koguduse õpetaja 1914-1918. a. Alates 1918. a. Tall. Kaarli kog. õpetaja kuni lahkumiseni kodumaalt. Samal ajal oli ühtlasi sõjaväe ja Kaitseliidu õpetaja-senior ja Eesti Punase Risti Peavalitsuse liige. Oli ka usuõpetajaks Tall. keskkooles. Hiljem EELK Konsistooriumi assessor ja paguluses Saksamaal Eesti piiskopi asemikuks. Alates 1948. a. Sydney Jaani kog. õpetaja ja eestlaste-luterlaste usuelu korraldaja Austraalias. — Dekoreeritud hulga kodu- ja välismaa teenetemärkidega. Kuulub korp! „Esticasse", olles selle asutajaid.

Koolinoorte oma pidu

Sydney Eesti Täienduskooli pidu läinud pühapäeval kujunes meelejäävaks sündmuseks. Koolijuhataja V. Juurma oma sissejuhatavas kõnes mainis, et õpilased ei taha siin näidata, mis nemad suudavad, vaid mis nemad teevad oma igapäevases koolitöös.

Järgnes koorilaul arvurikka õpilaspere ettekandel V. Juurma juhatusel. Ilusaks üllatuseks oli koori ja vilespillide orkestri ettekanne. Deklamatsioonidega esinesid väikemeeste rühmast Ain ja Urmas Möldred. P. Lindsaare kirjandusliku laastu „Miski ei lõpe" esitasid Reet Pärjel, Andres Perendi ja Arvo Pea.

Eriti huvitav oli tibatillukeste esimese klassi õpilaste laulumäng „Pesunaine".

Siis tulid solistid. Klarnetisoologa esines toredalt Rein Järviste. Tiina Maasepp üllatas oma vilespilli soologa ja väike vokaalsolist Inge Viilop näitas, et hõbeselge koloratuur ei ole mitte ainult suurte lauljate eesõiguseks.

Vaheajale järgnesid solistide ettekanded. Pr. M. Saar esitas klaveril kaks pala. Jaan Mürgi poolt etteloetud Jüri Parijõe „Katkine kruus" kiskus noortepere häälekalt kaasa. Vokaalsolistidest esinesid pr. V. Polikarpus ja E. Schultz. Kõik solistid said suure aplausi osaliseks.

Lõpunumbrina esitas täienduskooli rahvatantsurühm Ilmar Kala juhatusel kolm tantsu: „Kalamies", „Õige ja vasema" ja „Jooksupolka". Akkordeonil saatis H. Lepik.

Kavale järgnes ühislaul: „Eesti lipp" noorte hoogsal kaasalaulmisel.

Kapten-major H. PUURAND 50.a.

27. sept. pühitses oma 50.a. sünnipäeva kapt.-major Verner Hans Puurand. Ta sündis Narvas, õppis sealses gümnaasiumis, käis Tartu ülikoolis ja siirdus siia sõjamehe elukutsesse. Oli 1929.a. Merejõudude juhatuse adjudant, 1939.a. allveelaev „Kalevi" komandör. Tegi kaasa 2. maailmasõja. Saksamaa kokkuvarisemisel viibis Regensburgis, kus organiseeris Eesti Komitee. Ta nimi sai laialdasemalt tuntuks eesti sõjavangide vabastamise aktsiooniga ameerika tsoonis. Organiseeris Balti valve-, töö ja insener üksusi. — Juubilar pühitses koos sünnipäevaga oma hõbepulmi ja 30. aastast sõjaväelist teenistust. Ta elab Brisbane'is, kus on töötanud meremehena, saeveski juhatajana ja praegu on ta firma „Elektrolux" agendiks. Akadeemiliselt kuulub Korp! Ugala vilistlaste perre.

PEETER LINDSAAR ESINEB ADELAIDIS JA PERTHIS

Pühapäeval, 10. okt. kell 3.30 p.l. „[illegible]sior Hallis", Flinders St., City, kirjandusõhtu Adelaidi Eesti Seltsi korraldusel. Külalisena esineb Peeter Lindsaar Sydneyst ettekandega pagulaskirjandusest ja esitab oma loomingut. Kohalikkudest jõududest esitab oma luuletusi Mall Veer, Leonid Trett tutvustab oma draama „Eesti sonaat" probleeme ning Vambola Kuik esitab draama 3. vaatuse. Palutakse rohket osavõttu.

☆

Laupäeval, 16. oktoobril kell 3.30 p.l. Aleksander Kaal'i majas, Gibbs St. 90, East Cannington, kirjandusõhtu. Korraldajaks Perthi Eesti Selts. Esineb külalisena Sydneyst saabuv Peeter Lindsaar ettekandega pagulaskirjanduse olukorrast ja esitab palasid oma loomingust. Palutakse kõikide kaasmaalaste lahket osavõttu.

Ungari mälestuspäev

Meie Ungari hõimurahvas mälestab 9. oktoobril kurvas leinas Ungari okupeerimise 10-dat aastapäeva N. Liidu vägede poolt ja Ungari rahva küüditamise algust vene bolshevikkude poolt. Selle mälestuspäeva puhul korraldab Sydney Ungari Ühing Assembly Hallis kontsert-miitingu algusega kell 2.30 p.l.

Ungari nagu Eesti, Läti, Leedu ja mitmed teised Euroopa riigid sattudes pärast Teist Maailmasõda N. Liidu võimu alla, on pidanud kannatama samasugust kohutavat saatust: rahva füüsilist hävitamist tapmiste, küüditamiste, vangistamiste ja piinamiste läbi. Kümneaastase okupatsiooni jooksul on langenud vene bolshevikkude ohvriks sadutuhandeid ungarlasi. Olemasolevail andmeil viibib praegu N. Liidu orjalaagreis 600.000 ungari sõjaväelast ja tsiviilisikut, enam kui 400.000-de ungarlase saatus on teadmata. On olemas kindlaid andmeid ka selle kohta, et 1951. aastast saadik peetakse Murmanski orjalaagris kinni ebainimlikes tingimusis 200 kooliõpilast. Nad vangistati ja viidi sinna Soproni linnast „süüteo" eest, et nad paljundasid ja levitasid isamaalikke laule.

Ungari kisti Teise Maailmasõtta vastu oma tahtmist kui 22. juunil 1941.a. N. Liidu lennukid pommitasid Ungari linnu. 1944.a. kevadel okupeerisid saksa väed Ungari ja sama aasta sügisel tungisid Stalini jõugud Ungarisse tappes, vägistades ja röövides. Algas Ungari rahva hävitamine hukkamiste, vangistamiste ja küüditamiste läbi. Selle osaliseks langes inimesi kõikidest kihtidest. Neilt, kes pääsesid tapmisest ja küüditamisest võeti elamisvõimalus, rööviti nende kodud ja perekonnaliikmed lahutati üksteisest. Kirjanikud ja kunstnikud sunniti vaikima, talunikud viidi nõukogude kaevand[illegible]tesse, kuna kaevurid ja vabrikutöölised orjatööle riisipõldudele. Vaimulikke [illegible]nati ja heideti vanglaisse, teiste hulgas kat[illegible] peapiiskop Mindszenty ja protestandi pi[illegible] Ordass. Maa laastati ta varadest, kõik vähegi viia andis, veeti N. Liitu.

Ent see ei ole esimene kord, mil h[illegible]takse Ungari rahvast. Sajandite vältel ta on pidanud tagasilööma korduvaid kallaletunge idast, kaitstes lääne tsivilisatsiooni. Kui suured olid ungarlaste kaotused selle läbi, näitab prantsuse ajaloolase Pierre Delattre'i väide, et Inglismaal, Prantsusmaal ja Ungaril oli keskajal võrdne rahvaarv. Miks praegu Inglise ja Prantsuse rahvastik on 44 ja 40 miljonit ning Ungari rahvaarv ainult 9 miljonit, näitab, et ungarlased on pidanud oma verd valama 400 aastat lääne tsivilisatsiooni ja Euroopa eest.

Tundes kaasa Ungari hõimudele ja meie saatuskaaslasile me hüüame koos nendega: „Sajad tuhanded hüüavad asjatult appi raudeesriide tagant. Kas Lääs tõesti ignoreerib nende appikutseid ja puhkab ükskõikselt loorbereil pärast võidukat sõda. Kas [illegible]ti ei leidu enam südant, sisetunnet ja [illegible]elisi võimalusi miljonite kannatajate [illegible]astamiseks raudeesriide tagant?

[illegible]unased tuled on löönud lõkkele viimase [illegible]me aasta jooksul mitmes paigas maa[illegible]mas püüdes süüdata kogu maakera, et hävitada kristlikku tsivilisatsiooni ja kultuuri, headust ja ilu, mis inimesed loonud sajandite jooksul. Punased varjud roomavad päikese poole. Juba õige varsti nad võivad laotada orjuse-öö üle maailma.

Ärka Lääs, ärka Austraalia! Miljonid hüüavad appi ja punane hädaoht seisab juba teie väravail!"

EESTI KUNSTINÄITUS

avatakse Eesti Majas 17. oktoobril kell 1 päeval. Samal päeval kell 4 on E. Aaviku loeng moodsast skulptuurist. Sissetulek on määratud Eesti Maja juureehituse toetuseks.

Arnold - „hädavares"

KUIDAS ÕNN VÕIB VAHEST OOTAMATULT SÜLLE KUKKUDA

„Eesti leht Prantsusmaal" avaldab pikema kirjelduse ühest eesti noormehest ja tema seiklusist Prantsusmaal, kinnitades, et alljärgnev lõbusakoeline lugu on tõepoolest aset leidnud ja seal „polevat ühtki sõna liialdatud". Autor G. Pihlak on noormehe ristinud lihtsalt Arnoldiks, mispärast sellega peame leppima, kuid tema „hädavareslik õnnekäik" huvitab ka meie lugejaid, mispärast selle kirjutuse lühidalt ära toome.

„Arnold oli juba 29.a. poissmees, lapselt saati, nagu ta ise armastas ütelda, 15.a. koolipinke nühkinud, igati kena ja armas noormees, kuid siia asudes ei osanud muud kui katsetas esialgu talu sulasena. Siis oli õnnelik, kui leidis Toulousis ühes Prantsusmaa suurimas veinitööstuses pudelipesija koha. See suur tööstus müüs tohutul arvul läbi ka igasuguseid peenemaid liköörte ja napse, ning tööd unel pudelipesijal küllalt.

Töö juures Arnoldi naabriks oli keegi 38.a. Manueli nimeline heasüdamlik hispaanlane. Manuel oli blond siniste silmadega, mis hispaanlaste juures haruldane nähe. Veidi kõhnavõitu, ilusa ovaalse näoga väike mehike, alati lahke ja rõõmus. Tema erialaks oli veinitünnide parandus, kusjuures parandatavate veinitünnide vahele oli peidetud tagavaraks alati mitu pudelit kõige kallimat napsi, millest sellel suurel tööstusel polnud puudust. Lihtsa konjaki, shampuse, armagnaci või muule sellisele, mille hind oli väh. 1000 fr. pudel Manuel ei vaadanudki, see jäägu teistele lihtsurelikele, aga mitte veinilao tünnide parandajale, kes juba kümne sammu pealt haistis, millised napsid kunagi tünnides asunud.

Sellepärast oligi Manuel alati taevalikus tujus ja pakkus oma rikkalikust tagavarast ka Arnoldile, kuid oli väga imestanud, et viimane sarnasest kraamist ei osanud suuremat lugu pidada. Maitses muidu vaid keele otsaga teise kallist kraami, et sõpra mitte pahandada ja jatkas oma pudelite pesemist.

Manueli kireks oli võidulooside ostmine riiklikul loteriil, ehk võidab äkki miljoni. 18.a. jooksul polnud ta vahele jätnud ainustki loosimist, ka ei ostnud ta mitte 1/10 piletit, nagu seda tegid teised vaid ikka terve pileti korraga. „Sa kulutad ju niimoodi poole omast palgalt loterii peale," püüdis Arnold oma sõpra noomida," kas sa tõesti aru ei saa, et see on hullumeelsus, on asjata raha mahaviskamine. Ehk osta siis vähemala 1/10 piletit, nagu teised ristiinimesed, siis pole su kaotus nii tuntav . . ."

„Jah, kallis sõber," vastas Manuel, „aga kui minu piletile langeb üks miljon, siis pean ma ju 900.000 fr. ära andma teistele ja saan ise kõigest 100.000 fr. Ei sõber, mul on nii hale süda, et seda kuidagi ei raatsi teha, tahaks ikka terve miljoni kõik endale."

Suvel pühapäeviti käisid meie kaks sõpra vahest Caronne'is ujumas, lai see jõgi Toulouse'i kohal ei ole vaevalt 150 m. Arnold ujus kui kala, kuid Manuelil oli raske, siis kui liialt pudelipõhja vaadatud, raskusi veepeal püsimisega. Solistas niisama kalda lähedal, kus vesi polnud sügav, kuid siiski tuli Arnoldil alati sõpra silmas pidada. Kord oli Arnold ujunud veidi kaugemale, kui kuuleb sõbra kisa: „Arno, Arno!" Siis jäi kõik vaikseks.

Kui Arnold ta siis minuti pärast kaldale tiris, sõnas Manuel pärast toibumist: „Neelasin hädaga alla mitu head lonksu jõevett, päh — see ju veel hullem sok, kui mõni odav konjak," ning otsis kaasavõetud pudelist veidikese tahedamat kõriloputust.

Mõni aeg hiljem otsustas Arnold „iseseisvaks" saada. Püksirihma pingutades oli ta enesele suutnud säästa veidi kapitali, jättis veinilao sinnapaika ja rentis Toulousi äärelinnas Lacourtensourtis endale mõned hektarid maad väikese aiaga ja hakkas aednikuks.

Esialgu ei osanud ta muud maha teha, kui kapsaid, kartulaid, sibulaid ja purusid (poireau); viimaseid koguni pool ha. arvestades, et kui saab 20 frankigi kilost, siis koguneb niisuur summa, et võib enesele väikese maatüki muretseda. Kahel viimasel aastal ei olnud purud maksnud peaaegu mitte midagi suurmüügil, 2-5 fr. kilo, mis tasub vaevalt veerandi puru üleskaevamise, pesemise ja pakkimise kuludest. Sellele Arnold oma plaani nüüd ehitas, mõeldes — suurem osa aednikest ei julge kolmandat talve enam purudega jännata, vaid teevad maha teist aedvilja ja hinnad peaksid tõusma. Õnnetuseks arvestasid aga kõik 6000 Toulousi ümbruse aednikku täpselt sedasama ja tegid kolmandal talvel purusid maha veelgi rohkem kui varem. Kõikjal haljendasid vaid lõputud puru väljad, ning tagajärg oli katastroofiline. 300.000 pealine linnarahvas ei jõudnud pooltki sellest ületoodangust ära tarvitada, hinnad langesid peaaegu nullini ja terved veoauto koormad viidi neid igal hommikul tagasi koju või prügimäele.

Madalate hindadega jäi siis ka Arnold oma suure puruväljaga, kuhu oli istutanud umb. 100.000 taime ilusasti jänni! Et neid turule viia ja seal 2-5 fr. eest jällemüüjatele ära kinkida, selleks oleks tal tulnud palgata omale mitu abilist, mille eest pidanuks maksma omast taskust 100.000 fr. juure, et purudest ainult lahti saada. Kõik senised tööd ja kulud olid maha visatud ja sarnast rahasummat tal enam ei olnud. Siiamaani oli ta juba kulutanud nende peale umbes 80.000 fr. ja oma töö peale selle. Nüüd siis kevadel vaatas ta oma kõrgete putkete õienuppude merd ja kirus aedniku elukutset põrgu põhja. Äkki tärkas idee: „Tore, — lasen valmida seemneks, mille müün seemnekauplustesse."

Arnold saigi hulga seemet, käis Toulousis läbi kõik seemnekauplused, kirjutas mitukümmend kirja lähematesse linnade seemnekauplustesse, sõitis jalgrattal läbi mitusada kohalikku aednikku, pakkudes veerand hinnaga müüa oma väga head puru seemet, kuid mitte keegi ei ostnud ainustki grammi, seletades, et tundmatult seemnekasvatajalt ei julge nad iialgi midagi osta, kartes saada halba seemet.

Jälle kratsis meie õnnetu hädavares kõrvatagust. „Vanasarvik nendega ja jonn olla Jumalast, künnan üles lahmaka maad ja külvan kõik selle hiiglama seemnetagavara peenardele, ehk saan sügisel müüa purutaimi." Kuid järgnes jällegi pettumus, sest neljandat talvet purutaimi istutada ei julgenud enam ükski aednik, ning keegi ei tulnud suuremal arvul tema taimi ostma.

Arnoldil oli maarent maksmata, raha otsas. Pagar, vürtspoodnik ja lihunik ei usaldanud enam talle frangi eestki midagi võlgu ja purutaimede väli ei maksnud enam punast krossigi.

Meeleolu olles langenud allapoole igat nulli, tuli lihtsal jalgrattal õue külaline ja langes suures hardumuses meie läbikukkunud aednikule otse kaela öeldes: „Tere Arno, no kuidas elad?" See oli tema sõber Manuel viinalaost, kuid imelikul kombel täiesti kaine. „Nüüd sõber, näita mulle oma aiandust ja seleta kuidas see värk ennast tasub, ma tulin veinikeldrist ära ja mõtlen muuta elukutset."

Arnold muigas mürgiselt: „Ennem poo end siia puu oksa, kuid aednikuks ära hakka kunagi," ning pihtis sõbrale omad kurvad kogemused. „Sarvilise nimel oleks mul ainult veel natukenegi raha, siis teeksin ma ühe põrgu tembu, — künnaks traktoriga terve maa üles, palkaks pooltosinat abilist ja istutaks kõik need purud ise omale krundile. Nüüd peavad hinnad kerkima, sest keegi ei riski nendega enam suurel viisil jännata, kuid õnnetuseks mul taskus ainult veel 80 fr. ega tea kuidas homme

(Lõpp 4. lhk.)

Melbourne

★Melbourne'i Eesti Ühistu „Eesti Maja" juhatus on juba pikemat aega püüdnud lahendada eesti rahvamaja soetamise küsimust. On plaanitsetud nii uue vastava hoone ehitamist kui ka mõne sobiva valmisehitatud maja ostmist eeldusega, et see sisaldab vajalikke ruume klubilisteks tegevusteks, laulukoori, näitemängu, rahvatantsu jm. harjutusteks ja kuhu edaspidi majandusliku kandejõu tugevamaks muutudes on võimalik juurde ehitada sobiv saal jne. Mitmel korral on üritatud sobiva maja ostu, kuid takistuseks on olnud ikka vastava summa vähesus. Nii oli South Melbourne'is müügil ühe usulahu endine kirikuhoone, kus leidus täiesti sobiv saal ja ei puudunud ka vajalikud teised ruumid, oli tarvis ainult saali ehitada vajalik lava. Selle hoone ostsid omale rahvamajaks ukrainlased ja maksid selle eest 12.000 naela, deposiiti makstes 5000 naela. Vähese remondiga on see hoone nüüd ukrainlaste poolt muudetud üsna sobivaks rahvamajaks. Eesti ühistu pidi loobuma sest heast majast, mis asus pealegi kättesaadavas kohas, vajaliku sissemaksu summa puudumisel.

Teine hea juhtum läks eestlastel mööda taas summade vähesuse tõttu, kui oli müügil Parkville'i Royal Parade'is vanem kivihoone, mis asus suurel krundil, ja mis sisaldas seitse ruumi, nende hulgas üks suurem saalitaoline ruum. Asukoht äärmiselt sobiv ja väljavaated edaspidiseks väljaehitamiseks soodsad. Ka see ost luhtus ja selle kinnisvara omandas ülikool ka umbes 12.000 naela eest üliõpilaste ühiselumaja ehitamiseks.

Kolmandat korda katsuti pinda sondeerida kinnisvara omandamiseks Põhja-Melbournis, kus oli müügil suurem krunt ühes vanema kivihoonega. Asukoht otse ideaalne —kesklinna kõrval ja trammide ja raudteede otseses läheduses. Omanik nõudis vähemalt seitse tuhat naela, mis oleks tegelikult arvestada krundi hinnaks, kuna sellel asuv hoone oli üsna vähese väärtusega. Peale pikemat kaalumist tuli loobuda sellestki ostust, kuna hind osutus liigselt kalliks.

Nii peab ühistu juhatus kogu aeg silmas sobivaid objekte, et lahendada äärmiselt vajalikku rahvamaja küsimust. Ja ühistu senise tegevuse kogemusist on enam kui selge, et tuleb enam kui varem püüda koguda rahvuskaaslastelt summasid, et oleks, millega opereerida. Arvesse võttes Melbourne'is elunevate eestlaste hulka, poleks mingi eriline vaev või mure vajaliku summa kokkusaamiseks, kui iga tuluomav eesti mees ja naine panustaks seda üritust kas või ainult mõnekümne naelaga.

Ja sellepärast küsigem endilt, kas oleme tõesti halvemad ja jõuetumad, kui ukrainlased, kes on selle küsimuse siin juba lahendanud rahvusliku kindluse ja otsustavusega?

★Eesti Võitlejate Ühing Victorias korraldab oma liikmetele aastapäeva tähistamiseks ühise koosviibimise koos külalistega 9. okt. kell 7 õhtul South Melbourne Temperance Hall'i väikeses saalis. Kõik liikmed külalistega tere-tulnud.

★Melbourni Eesti Skaut- ja Gaidlipkond „VIKERLASED" korraldusel toimub 2. okt., algusega täpselt kell 19.30 Skautide Kodus, Shakespeare St. N-Carlton /trammid 1 ja 15 peatuvad nurgal peatus 16/. Muusikaline kirev kava, kus esinevad noored mitmesuguste musikaliste ettekannetega ja esmakordselt esineb huvitava eeskavaga Eesti Skautide tantsu orkester „Esto 5". Peale ettekandeid tants.

Mängib „Esto 5" täiendatud ja uuendatud muusikariistadel. Koosviibimine laudades. Saal maitsekalt dekoreeritud. Einelaud. Pääsmed hinnaga 6/- /lastele 3/-/ eelmüügil gaidide ja skautide ning Sõprade Seltsi aseesimehe hra G. Keir'i käest aadressil: Swedish Church, Clareton St. Sth. Melbourne.

Eestlasi Uuralis ja Komis

Nõukogude vangilaagreist vabanenud sakslased on toonud rohkesti teateid eestlaste kohta, kellega nad oma vangipõlves on kokku puutunud. Hiljuti on Siberist jõudnud Saksamaale tagasi amnesteeritud sakslasena üks eestlanna, kes ei soovi esialgu avaldada oma nime. Ta on jutustanud ühte ja teist ajaleht „Võitlejale" oma kokkupuutumistest eestlastega. Muu seas on ta ka teateid toonud Alma Ostra-Oinase kohta.

Eestlanna on „Võitlejale" jutustanud: „Uuralis, Molotovskaja oblastis, posjolok Stvor'i laatsaretis suri 1945.a. minu juuresolekul endine eesti sõdur 23-aastane Ants Kattel, pärit Saaremaalt. Ta oli minuga ühest transpordist ning sai sealse hüdroelektrijaama ehitustöödel külmas vees töötades kopsupõletiku. Ta ei surnud aga mitte sellesse, vaid steriliseerimata nõelaga süstimise tagajärjel saadud veremürgitusse.

Uuralis kohtusin ainult Venemaal sündinud eestlastega. Luise Algus oli pearaamatupidajaks minu laagripunktis ja Ants Kalkun sama laagri laatsaretis leivalõikajaks. 1949 tuli sinna suurem transport sunnitööle määratud eestlastega. Just samal ajal saadeti mind edasi Komi autonoomsesse vabariiki. Need vähesed nimed, mida suutsin selle transpordiga tulnud õnnetutest meeles hoida, ununesid peatselt, kuna kokkupuuted olid vaid põgusad Mäletan vaid niipalju, et selle transpordi hulgas oli üks ooperilauljanna, kes kandis kahekordset perekonnanime, tollal ligemale 60-aastane.

Komis, Uströmi laagrist mäletan järgmisi eestlasi:

1) Uustal, Reet, Jaani tütar, arst. Kandis 10-aastast karistust. Töötas laagris kõrva-, nina- ja kurguhaiguste arstina.

2) Ragun, Eha, Tallinnast. Kandis 25-aastast sunnitöökaristust. Oli raskel metsatööl, kuid minu ärasõidul töötas proua Uustali juures sanitaartöödel.

3) Liivak, Liisi, pärit Jõgevalt. Kandis 25-aastast karistust. Ta oli invaliid ja saadeti sellena 1953.a. Astrahani juures asetsevasse invaliidide erilaagrisse.

4) Pettai, Hildegard, pärit Elva rajoonist. Ta vabastati 1952.a. ja juttude järgi pidi ta sõitma Eestisse tagasi. Tema „kuritegu" oli seisnud selles, et ta polnud teatanud võimudele, et ta mees on „kurjategija", s.o. abistanud metsavendi. Tema karistus oli „ainult" kolmeaastane. Tema jutustuse järgi olnud ta ühes transpordis end. sotsialistliku riigikoguliikme ja Tallinna linnanõuniku Alma Ostra-Oinasega, kes saadetud edasi Vorkutasse.

5) Mikiver (e)? Heino, kunstnik. Oli ühes agitatsioonibrigaadis dekoreerijana tegev, kuid 1953.a. paigutati poliitilise kurjategijana füüsilisele tööle.

Harilikult ei puutunud meie kokku meestega-sunnitöölistega. Ainult kaks korda aastas (alates 1948.a. novembri olime täiesti eraldatud) külastas meid agitatsioonibrigaad, kus alul töötas ka eelpoolnimetatud kunstnik-dekoraator.

Viimastel laagripäevadel kohtasin üht vanemat Viljandi poolt pärinevat talunaist, kelle perekonnanime olen kahjuks unustanud. Teda hüüti laagris „tädi Manja". Ka tema saadeti Astrahani invaliidide laagrisse. Ta oli alles „värske" ja kandis metsavendade abistamise eest 25-aastast karistust. Ta jutustas, et Eesti metsad kubisevad veel metsavendadest, nii eestlastest kui ka endistest saksa sõduritest. Selle lihtsa naise hinnangu järgi vähenevat Eestis eestlaste arv pidevalt vangistamiste ja küüditamiste tulemusena. Asemele toodavat esmajoones Venemaa eestlasi ja teises järjekorras venelasi. Talv 1952 olnud kogu maale väga raske. Kolhoosides surid loomad — nälga."

KÜÜDITAMINE VALGEVENES

Valgevenelaste küüditamise kohta peeti vajalikuks ka eesti rahvale teateid anda. Teade käis nõnda: 19. aug. asusid Valgevenemaalt rongiga teele, et sõita alaliseks elama Kazahhi NSV ja Tsheljabinski oblasti kolhoosidesse, 150 kolhoosnikuperet. Tänavu on juba üle 1000 tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute perekondi sõitnud Valgevenemaalt Kazahhisse, Altaisse ja Krasnojarski kraisse, Tsheljabinski, Saratovi ja Tomski oblastitesse".

Need on samad piirkonnad, kuhu kevadel küüditati „vabatahtlikult" umbes 1000 eesti noort uudismaade harimisele või õigemini sund-põllutöölaagreisse ja kuhu paar kuud tagasi küüditati veel mõni sada eesti autojuhti koos autodega.

Krasnojarski krai kujutab enesest üht suurt sunnitööliste laagrit kogu oma lageda maa ulatuses ja seal asuvad laagrid on ühed halvemaist nõukogude suures orjalaagrite võrgus, kinnitas meile alles neil päevil sealt vabadusse pääsenud end. sõdur-metsavend, keda seal kinni peeti 6 aastat, aga kes praegu siiski viibib vabaduses — Rootsis.

PIISKOP J. KUKE POJAD EESTIS

New Yorgis ilmunud eestikeelses informatsioonilehes „Vabadusvõitlus" kirjutab Ed. Vallaste pealkirja all „Rahvas N. Eestis peab vastu" järgmist: „Küüditamised, nn. mobiliseeritute hukkumine ebainimlikes tingimustes Teise Maailmasõja ajal, surmaotsused ja nüüd juba kümme aastat toimunud nn. selektiivne küüditamine on ohvriks nõudnud umbkaudsete arvestuste järgi 200.000 eestlast.

1940-1941.a. küüditatutest on noori tagasi toodud ja samuti ka üksikuid vanemaid isikuid, peamiselt eriteadlasi, keda hädasti vajati töötusele. Lastena koos vanematega ära küüditatud ja Venemaal üleskasvanud noorte hulgas, kes lasti tagasi Eestisse, olid piiskop J. Kuke kaks poega, kelledest üks on Tallinnas „Estonia" teatris näitlejaks ja teine Virumaal Tudulinna kiriku õpetajaks."

MEDITSIINITÖÖTAJATE KONVERENTS TÜRIL

Juuni lõpul peeti Türil rajooni meditsiinitöötajate kahepäevane konverents, kus muu seas üheks ettekandeks oli — „kõhutüüfus ja selle ravimine."

★M.E.Ü. „KODU" Spordiring korraldab 16. okt. algusega kell 7 õhtul Sth. Melbourne Temperance Hallis segaeeskavaga õhtu. Kavas laule kvartetilt, sportlikke ning võimlemisettekandeid, humoreske j.n.e. Saal dekoreeritud. Laternate tulevalgus. Einelaud. Tants. Sissetulek läheb sportliku tegevuse edendamiseks. Kõikide osavõtt oodatud.

Thirlmere

★Thirlmere Skaudisõprade Seltsi juhatus oma viimasel koosolekul otsustas korraldada 23. okt. kell 8 õhtul Thirlmere „Eesti Majas" peoõhtu, mille sissetulek läheks skautidele-gaididele uue telgi muretsemiseks. Kavas on kahevaatuseline naljamäng: „Kosilaste segadus" Eesti külaelust sajandi vahetusel. Lavastab hr. V. Ojamets. Tantsu vaheaegadel meeleolulisi ettekandeid.

Tallinn hädas gaasiga

„Rahva Hääl" kaebab Tallinna gasifitseerimise üle, mis minevat väga aeglaselt. Nelja aasta jooksul olevat väga halvasti täidetud valitsuse otsust linna gasifitseerimise kohta. Gasifitseerimise halb tulemus olevat tingitud montaazhivalitsuse töö halvast organiseerimisest.

Lehes öeldakse: „Elamuid gasifitseerib vabariiklik sanitaartehniline kontor. Ta on selle ülesandega seni enam-vähem rahuldavalt toime tulnud. Seda aga ei saa öelda linna saunade gasifitseerimise kohta. Kui ligi pooleaastase töö tulemusena kuidagi suudeti gaas sisse lasta Tartu maantee sauna katelde kolletesse, siis Gogoli tänava saunas on seni töö lõpetamata. Kuude jooksul ei suudeta seal torustikku ega siibreid teha gaasipidavaks.

Peale elamufondi ja rea kommunaalettevõtete kuuluvad gasifitseerimisele ka mitmed suuremad tööstusettevõtted, nagu V. Kingissepa nimeline eraviljakombinaat, Tallinna likööri- ja viinatehas, leivatehas nr. 2, Tallinna piimakombinaat jne. Kuigi N. Eesti ministrite nõukogu oma määrusega nägi ette ülalmainitud ettevõtete gaasiküttele ülemineku tähtajaks 1953.a. kolmanda kvartali, ei ole tänaseni neist ühegi juures töid veel alustatud. Põhjusena tuuakse ette seadmete puudust.

„JÜRI RUMM" OPERETINA

Esimeseks Eesti algupäraseks operetiks nimetatakse „Jüri Rummu", mille teinud L. Normet ja E. Arro, ja mille Vanemuine võtnud oma sügishooaja mängukavva. Samal teatril on kavas veel Normeti ooper „Valgus Koordis", Tammlaane „Raudne kodu", mingi ameerikavastane propagandatükk ja viimaks veel Shakespeare „Mõõt mõõdu vastu" ja Verdi „Traviata."

Ja teistes teatrites? Estonias tuleb lavale Ernesaksa-Rummo ooper „Käsikäes", mida autorid enne korduvalt ümber pidid tegema, kui see partei nõuete kohaseks sai. Edasi esitatakse veneeestlase Lydia Austeri ballett „Tiina" ja venelaste oopereid, kuid neile lisaks veel Schuberti „Vaikselt anuvad mu laulud". Draamateatris avati hooaeg Kitzbergi „Libahundiga", millele kohe järgnes Jakobsoni propagandaline „Suremine". Kavas on veel Vilde „Mahtra sõda" ja muidugi jälle rida venelasi. Väiksemad teatrid—Rakvere teater. Pärnu Koidula nimeline teater, Viljandi Ugala ja Kohtla-Järve vene teater mängivad peamiselt propagandatükke. Propaganda tükkide mängimise tagajärjel oli Estonia langenud suurtesse võlgadesse. Nüüd on valitsus need pidanud kustutama. Mõnede teatrite kassalised seisud on paranenud pärast seda, kui hakati esitama ka „kodanlisi igandeid", nagu „Pisuhänd", „Tabamata ime", Tuulte pöörises" ja ka klassilisi oopereid.

N. EESTI EMAKEELE SELTS

Hiljuti toimus Tartus N. Eesti teaduste akadeemia juures asuva emakeele seltsi üldkoosolek, kus arutati seltsi tööd 1953.a. Koosoleku alguses esimehe asetäitja dots. A. Kase kõneles „eesti murrete rühmitamisest". Aruande seltsi tööst 1953.a. esitas vastutav sekretär H. Ahven. Koosolekul võeti vastu seltsi tegevliikmeiks rida eesti keele õpetajaid ja teisi keele alal töötajaid. Seltsi juhatuse uude koosseisu valiti prof. J. V. Veski, dots. A. Kask, prof. P. Ariste, fil. kand. E. Ahven, fil. kand. A. Univere, H. Tobias ja fil. kand. P. Palmeus. Revisjonikomisjoni valiti M. Lubi, fil. kand. E. Vääri ja M. Must. Seltsi esimeheks juhatus valis tagasi prof. J. V. Veski, kes on seltsi tööd juhtinud ka varem. Esimehe asetäitjaiks valiti A. Kask ja H. Tobias.

Noorsookasvatus ja tühjad hällid

ARMAS EERIK LAIDSAAR!

Lugesin Su „avalikku vastust" ilmse kergendustundega, sest see kinnitas, et Eerik Laidsaar, keda mina tundsin, pole siiski surnud. Mina aga arvasin „Leiva ja kaaviari" järgi, et nüüd on siis ka see vaimukas mees läinud „kõige liha teed", nagu on juhtunud paljude teistega sellel imelikul maal. Ja ära ole siis pahane minu peale, vana sõber, kui pihin, et mul oli vahepeal juba kuri kavatsus peiesid pühitseda Sinu kui ustava relvavenna lahkumise puhul vaimselt tandrilt. Nüüd aga jääb see loomulikult ära ja ma piirdun vaid viimse kirjaga Sinu „avaliku vastuse" puhul.

Kõige pealt võtan tõsise heameelega teatavaks Su kinnituse „avalikus vastuses" Ristikivi „Hingede öö" kohta (vt. „Meie Kodu" 16. septembril, s.a. „Mu silmade ees on meie noored" . . .) et Sulle „kaaviar vägagi maitseks", kui poleks seda nälga majas. Olgu nii. Sellega Sa tõendad omalt poolt, et hindad „Hingede ööd" ilukirjandusliku teosena kõrgelt. Kuid nüüd tuleks Sul teha korralik peapesu sellele oma teisikule, kes „Leivas ja kaaviaris" kirjutas Ristikivi „Hingede öö" kohta sõnasõnalt: „Ma ei saanud aru, miks see raamat peab olema nii hea . . ." ja avaldas oma kirjutuse lõpus lootust, et eesti kirjandus neist lastehaigustest varsti üle saab (vt. „Meie Kodu" 19. aug. s.a. „Leib ja kaaviar").

Millele ma ka ei saa allakirjutada, on Sinu väide „avalikus vastuses", et kunst ja kirjandus ei ole asjad, mida saab mõõta ja vaagida (vt. „Meie Kodu" 16. sept. 1954, „Mu silmade ees on meie noored"). Muidugi-suhtumine nii kunsti kui kirjandusse on teatavais piirides subjektiivne, kuid mõlemaid vaimse kultuuri harusid saab mõõta ja vaagida. Selleks on sajandite jooksul kujunenud kindlad kriteeriumid ja mõõdupuud. Ja arvustaja ülesandeks ongi lahutada kassikulda väärtmetallist. Sellepärast ühtuvadki tavaliselt arvustajate seisukohavõtud väärteoste puhul. Nii on „Hingede öö" kõikide arvustajate poolt väljatõstetud tähelepandava saavutusena meie pagulaskirjanduse taustalt. Ainult üks arvustaja avaldas raamatu kohta eitava arvustuse. Kuid see arvustaja (kes muide omal ajal meiega töötas ajalehe toimetuses ja, nagu mäletad, maailma ja inimestega kunagi rahul ei olnud), on viimasel ajal asunud palgasõduri ülesannetesse. See seletab kõik.

Nüüd lähme siis meie ühise päevamure juurde. Sul on südamel nähtus, miks meie noorsugu oma rahvusest eemale hakkab triivima. Sa oled sellest nähtusest nii masendatud, et kirjutad joone all juhtkirja. Ma pean Sulle samaga vastama.

Eesti noorsugu — see on meie võõrsile paisatud rahvakillu eluküsimuseks. Selle küsimuse käsitlemisel on ilmnenud palju ebakõlasid. Kõige agaramad noorsoo kasvatajad avalikkuses on seni olnud steriilsed abielumehed ja muidugi ka naised, kuna meietaolised — eesti mõiste järgi lasterikaste perekondade isad — etendavad tavaliselt vaiksete pealtkuulajate osa.

Tõsiasjaks jääb aga siiski, et meie noorsoo ümberrahvustumine maailma kõikidel kontinentidel on toimunud kiiremini, kui seda võis eeldada kümme aastat tagasi. Minu arvates ei maksaks Sul siin aga süüd veeretada meie rahvuslike keskorganisatsioonide kaela. Nende organisatsioonide teeneks jääb, et Eesti nime on ikka ja jälle kilbile tõstetud maailma poliitilisel foorumil. Ja nad on annud oma osa ka noorsoo kasvatamisel. Meenutagem kas või eesti täienduskoolide tihedat võrku Rootsis ja sealse eesti gümnaasiumi viljakat tegevust. See gümnaasium sulges küll vahepeal uksed. Kuid nüüd kutsutakse ta uuesti ellu.

Ja siin on oma sõna kaasarääkinud ka meie keskorganisatsioonid. Muidugi võib ju ütelda, et nende panus võinuks olla suurem omavahelise poliitilise kemplemise arvel.

Noorsoo rahvuslikus kasvatuses on üsna suur osa etendada noorsoo kirjandusel. Kuid peateguriks jääb siiski kodu.

Eesti pagulaskodust — see on lastevanemate hoiakust sõltub, kas eesti noor jääb ustavaks oma rahvusele, või muutub ta võõrsil rahvusvaheliseks hulguseks.

Kogemused pagulaskodudega kõnelevad aga üsna kurba keelt. Lastevanemate peaprobleemiks võõrsil on kujunenud rahateenimine. Noorsoo kasvatusele jääb vähe aega ja huvi. Eesti noort võõrsil „kasvatab" ümbrus. Ja selle kasvatuse „vilja" hakkame juba nägema igal sammul.

Kui vähe lastevanemate ringkonnas tuntakse huvi meie noorsoo kasvatusküsimuste vastu, eks seda illustreeri kas või seegi näide, kui tagasihoidlikult otsetakse dr. Oskar Looritsa hiljuti ilmunud raamatut „Pagulaskodude kasvatusmuresid". Oleks loomulik, et see hästikirjutatud raamat leviks tuhandeis ja tuhandeis eksemplares, kuid lastevanemad suhtuvad külmalt sellesse väärtteosesse, nagu nad suhtuvad külmalt ka noorsoo kirjandusse.

Sa heidad kirjanikele, kirjastajaile ja keskorganisatsioonidele ette noorsoo raamatute puudumist ja tahad kõik meie rahvuskultuurilised ressursid mobiliseerida noorsoo raamatute tootmiseks, et neid siis-kas või tasuta levitada igasse eesti perekonda. Kuid ma ütlen juba ette, et ka see ideeline algatus jookseks tühja.

Minu ees laual on juhtiva kirjastustegelase kiri. See ideeline mees on ahistatud samast murest, mis rõhub meie südant. Ta kurdab, et noorsoo raamatud jäävad lattu. Pagulaselu kümneaastased kogemused tõendavad, et

meie raamatuturul puudub nõudmine noorsookirjanduse järgi.

Ainsaks erandiks selles tõsielulises reeglis oli noorsoo raamatute levik Saksamaal, pagulaselu esimestel aastatel. Laagrite kitsusse suletud inimesed haarasid otsekui õhust igat eestikeelset trükitoodet. Kuid see nähtus muutus vabas maailmas.

Nii seisamegi olukorra ees, et tavalised ilukirjanduslikud proosateosed levinevad pagulaste keskel umbes samas tiraazhis kui Kodu-Eestis, aga noorsoo raamatute levik lastevanemate keskel on minimaalne.

Iga kirjastus, kaasaarvatud ka kirjanike eneste ideeline ettevõte, on ikkagi majanduslik asutus. Ta peab arvestama sellega, et raamatuisse investeeritud kapital ennast renteeriks. Kui aga kirjastus peab noorsoo raamatuile teiste raamatute arvelt alati juurde maksma, siis ei saa ta enda majanduslikku jalgealust õõnestada raamatute kirjastamisega, mille järele puudub nõudmine.

Ometi on meil paguluses ilmunud häid noorsoo raamatuid, näit. kas või Karl Ristikivi „Sellid" — see toreda huumoriga jutustatud lugu kassipoegadest. Üsna heaks lasteraamatuks tuleb pidada ka Kirjanike Kooperatiivi Kirjastusel ilmunud Magda Pihla „Rõõmuraasukese kirjad". Võin oma perekonnas tehtud tähelepanekute põhjal kinnitada, et lapsed võivad seda raamatut tüdimatult kuulata, nõudes korduvat lugemist. Ka „ORTO" on kordustrükkidena väljaannud mitu head lasteraamatut. Kuid vaatame lahtiste silmadega, palju meie tuttavais perekondades on noorsoo raamatuid.

Sa arvad, et noorsoo kasvatuse seisukohalt oleks palju tähtsam, kui Ristikivi „Hingede öö" asemel oleks kirjastatud Kampmanni lugemik. See Sinu jutt on aga sissemurdmine lahtistest ustest. Miks meie peame just võtma selle, juba veidi aegunud lugemiku, kui meil on Balti Humanistide ühingu poolt Rootsis kirjastatud palju

(Lõpp 4. lhk.)

SYDNEY EESTI TEATER EESTI MAJAS
„Oheliku orjaveri"
H. Raudsepa külakomöödia 3 vaatuses.
Lavastus: Jaan M ü r k. Lavapilt: August M ö l d e r.
ESIETENDUS
Laupäeval, 23. oktoobril s.a. kell 7 õhtul
KORDUSETENDUS
Pühapäeval, 24. oktoobril s.a. kell 6.30 õhtul.
Pääsmed eelmüügil Eesti Maja einelauas.

EESTI ABISTAMISE KOMITEE
korraldab
laupäeval, 2. okt. algusega kell 7.30 „Eesti Majas"
traditsioonilise
„KULDSÜDAMETE" PEO
Ettekandeid meie parematelt jõududelt.
Tantsuks mängib „Tango 4" hr. Niinase juhatusel.
Pääsmed 10/-, saadaval Eesti Maja einelauas.

Noorsookasvatus...

(Algus 3 lhk.)

ajakohasem lugemik „Eesti lugemik", mille autoriks on moodne koolimees H. Rajamaa. See raamat on müügil ka „Meie Kodu" talituses, ja raamatut on korduvalt kuulutatud lehes. Kuid vaata seal Melbourne'is lastevanemate juures järele, kui palju on neil seda raamatut. Iga tahes on ka selle raamatu levik mitu korda vähem kui „Hingede ööl". Nii on realiteet.

Ka mina olen üks neid, kes peale kaaviari naudib järjekindlalt musta leiba. Võib tõsise naudinguga lugeda raamatut, kus kujutatakse tõelist eesti inimest ja tõelist eesti elu, ilma, et autor kalduks kõõrdikasvanud tüüpide eluavaldustesse. Üks paremaid raamatuid, meie omariikluse viimaste aastate elu kujutamisel on aga jälle Karl Ristikivi „Kõik, mis kunagi oli". Kuid ma kahtlen, kas ta meie küpsemaealisem noorsugu suudab seda samal määral nautida kui mõnda põnevama faabulaga ja kirjanduslikult kergekaalulisemat raamatut.

Sa arvad küll, et kui nälg on majas, siis on esmajärgutähtsusega toitaineks leib. Kuid mis Sa siis ütled, kui näit. lapsevanem siin Austraalias arvab, et tema lapse kõhule on kõige parem „Fish and chips". Nii seisamegi tõsiasja ees, et noorte lektüüriks kujunevad siin suure levikuga pühapäevalehtede kõmulood a la „I murdered five men" (vt. Sydney „The Sunday Telegraph" 19. sept. 1954). Raadio omalt poolt täiendab seda lektüüri „tapmise ja tagaajamise" lugudega. Puberteedieaalistele noortele aga serveeritakse õhtulehtede veergudel kasvatusvahendina „Terry Hilli romantikat" ja poolpaljaste „kameeliate" pilte. Lõpliku lihvi kasvatuse alal annab muidugi kino, kus vähemalt ühes filmis peab surnuid olema loogas.

Olukord on selline, et kui Sina laseks käiku oma kerge sule ja fabuleerimise oskuse „gunman'ide ja superman'ide" lugude vabritseerimiseks, siis ajaks Sa raha roobiga kokku ja muutuks „pärismaalaste" naiste silmis veel suuremaks lemmikuks kui ameerika „kõhuvalu laulude solist" Johnnie Ray.

Sina aga ei hakka seda tegema, vaid parem võitled edasi meie parema homse eest. See võitlus kujuneb meil siin kahekülgseks — võitlus eetilisel alal ja võitlus rahvuslikus kasvatussektoris. Piirdun viimasega.

See on kadaklus kaasaegsel kujul, mis ahistab meie südant. Ikka ja alati on leidunud meil inimesi, kes toapoisiliku seljaküürutamisega on püüdnud „sakste" ukse taga, et esimesel võimalusel sisse lipsata. Ka tänapäeval poleks see kaugeltki nii traagiline, kui meie ei seisaks tõsiasja ees, et

lapsed eesti pagulasperekondades on muutunud harulduseks.

Dr. Oskar Loorits kinnitab küll, et tühjad hällid on meie rahva tulevikku kummitanud juba kaks tuhat aastat tagasi. Iseseisvuse ajal pidasime Prantsusmaaga ennastsalgavat võitlust esikoha pärast rahva loodusliku juurekasva vähesuses, kuid nii katastroofiline pole olukord rahvusliku iive alal küll kunagi olnud kui meie pagulaste keskel praegu. Siin ei ole koht lähemaks peatumiseks sellel küsimusel. Võtame seda vaid teatavaks, kuna sellest sõltub, et meil on kallis iga eesti noor.

Mis meil siis tuleks teha? Aga seda ütles „Hingede öö" üks kõrvaltegelasi peategelasele romaani lõpus (Bella, või oli see siiski Amaryllis, J.Vg.), et kui meie muud ei saa teha, siis saame vähemalt üksteist aidata. Teemegi siis seda.

Meil on siin rahvuskultuurilised organisatsioonid ja oma rahvuskapital. Meil on rida ideelisi võitlejaid kohapeal ja meil on loovad jõud vaimse kultuuri alal, kes hoolimata sellest, et nad on paisatud maailma mitmele kontinendile, **teevad kõik, et Eesti elaks.** Kogume siis oma veeringud ja vaimse energia ja jatkame väsimatult oma selgitustööd selles suunas, et

Eesti Raamat, Eesti Maal ja Eesti Muusikalooming heliplaadi ja laulude kaudu tõstetaks aukohale meie pagulaskodudes ja meie laste hinges.

See on raske ja mõnikord lootusetuna näiv võitlus. Kuid meie ei lase ennast heidutada, vaid võitleme edasi nagu võitlesid meie sõdurid Narva tandril ja Sinimägede veerul. Ja kui me siis langeme, siis langeme auga. Mina aga loodan siiski, et meie võidame.

Vaata nüüd, kuhu me välja jõudsime. Algasime „turniiri" kui keskaegsed romantilised rüütlid. Kuid lõpetame sellega, et marsime jälle kõrvuti kui relvavennad kunagi. Aga nii ongi see loomulik.

Paremate tervitustega

Sinu Juhan Viidang.

DAAMIDELE,

massazhi, tullakse koju tegema vilunud masseerija poolt. Soovijail teatada slt. „Massaazh".

KIRIKLIKKE TEATEID

Eesti Ev. Luterlusu Jaani Koguduse Jumalateenistused on 90 Goulburn Street, luterlusu kirikus Sydneys:

pühapäeval, 3 oktoobril k.a. kell 5 p.l.;

pühapäeval, 10 oktoobril kell 7 õhtul;

pühapäeval, 17 oktoobril kell 5 p.l. Noorte püha;

Usupuhastuse pühal, pühapäeval, 31 oktoobril kell 5 p.l.

Pühapäeval, 7 novembril k.a. kell 5 p.l. Tänu- jumalateenistus E.E.L.K. Piiskopi Dr. Johan Kõppu 80 a. sünnipäeva puhul. Laulukoor. Enne ja pärast Jumalateenistust kirikus on võimalik kirikulistel omad nimed piiskopile saadetavale tervituskirjale kirjutada. Lauluraamatud.

Leeriõpetus algab laupäeval, 2 oktoobril k.a. kell 4 p.l. õpetaja korteris—96 Sailor's Bay Road, Flat 2, Northbridge.

Fr. Stockholm, SR.

★

Sydney Eesti Baptisti Koguduse jumalateenistused YWCA Building, 189 Liverpool St., City, on igal pühapäeval kell 11 e.l.

Koguduse juhatus.

★

Sydney Eesti Filadelfia Koguduse jumalateenistused St. Philips Hall, 1 York St., City, on igal pühapäeval kell 3 p.l.

★

Adelaidi E.E.L. koguduses on jumalateenistused St. Stepheni kirikus.

3. oktoobril ja 17. oktoobril, kell 4 p.l.

Usupuhastuspüha jumalateenistus on 7. novembril, kell 4 p.l.

Õp. O. Juul.

Arnold . . .

(Algus 2. lhk.)

süüa saada. Tahtsin minna vaatama, ehk saan uuesti pudelipesijaks . . ."

„Palju vajad, et seda taimede leegioni enda krundile istutada ja nende müügini ära elada?" küsis Manuel. Vähemalt 100.000 fr. kuid seda raha p[illegible] kusagilt võtta ja nende risude pärast [illegible]argile ka ei lähe." Sõnalausumata võttis Manuel taskust panga tshekiraamatu ja ulatas purukasvatajale 100.000-lise tsheki.

Kui Arnold jäi sõbrale lolli näoga otsa vaatama, võttis ta mapist suurima kohaliku ajalehe „La Depeche'i", ja kus esiküljel ilutses Manueli pilt tekstiga: „Viimase riikliku loterii üks peavõitudest viis miljonit franki langes Toulousi üldtuntud veinitehase töölisele Manuel Alvarole."

„Ja mille pagana pärast sõidad sa siis veel ringi selle vana rattaloksiga, kuna võid enesele osta pooltosinat autot! Lendad niimoodi veel vintis peaga kraavi ja murrad oma kaela. Teiseks, kui ma oma purudega jälle eksin ega suuda sulle võlga tasuda, mis siis?" imestas Arnold.

„Siis me oleme ilusasti tasa. Mäletad, kui sa mind kahlupidi Garonneist välja tirisid, või arvad, et olen selle unustanud. Ajalehe mait keetis mulle küll supi, et pani asja suure kella külge ja ma ei julge nägu kodu ligi enam näidata, kuna terve maja ümbrus kihab rahanorijatest, isegi munke ja nunne terve kari . . . Ja tead kui palju ilusaid tüdrukuid on hakanud mind armastama . . . Muuseas ma ei joo enam viina tilkagi, ega ma nii tobe ole, et selle raha maha pummeldan . . ."

Manuel ostis enesele uhke mõisa, mille sai kätte poole hinnaga, kuna selle põllud olid jäetud sööti. Haris traktoriga põllud üles, seemendas nisu täis ja müüs juba esimesel aastal üle 3000 koti nisu.

Arnold aga istutas oma krundile mitu hektari purusid. Kohalikud aednikud pidasid teda vaimuhaigeks, kuid kevadeks tõusid hinnad 150-200 fr. kilo ja Arnold teenis üle üle seitsme miljoni fr. puhast!

Lõuna Prantsusmaal on laialdaselt kombeks, et vanemad inimesed, kes ise ei viitsi oma linnamajade, või taludega jannata, annavad need noorematele eluaegsele rendile. Talu, maja või mõis kreposteeritakse võtja nimele, kes maksab omanikule igal aastal veidi suurema summa, kui seda oli üleantava kinnisvara senine sissetulek, kuni omaniku surmani, tasudes ühtlasi ka kõik maksud. Peale omaniku surma on kinnisvara ülevõtja omanduseks, nagu oleks selle puhta raha eest ostnud.

Arnold otsis kuni leidis ühe 80. aastase rikka vanaproua, kes temale andis oma mitmesaja ha. mõisa lossiga, kus üle 60 toa, eluaegsele rendile Juba poole aasta pärast suri vanaproua ja praegu on Arnold mitmekümne miljonilise varanduse omanik. Alaliselt viibivad nad nüüd koos Manueliga ja tuletavad meele vanu aegu veinitööstuses. See tõeline lugu sündis siin kahe aasta eest."

Adelaide Eesti Võitlejate Ühingu KLUBIÕHTU

koos daamidega peetakse laupäeval, 23. okt., kella 7-11.30 õhtul Alfred Masonic Hallis, 68 Waymouth St., City.

Õhtu sissetulek läheb eesti sõjavigastatute jõulukingituste heaks.

Liikmeid palutakse teatada osavõtmisest hiljemalt 16. okt. hr. A. R u m m e l'ile, 126 Kermode St., North Adelaide.

Brisbane

★Eesti Võitlejate Ühingu peakoosolek toimub laupäeval, 9. okt. kell 1 Lutheri kiriku leerisaali juures. Kuna selle ühingu asutamine peaks igale eesti sõdurile olema südamelähendane, siis ajutine juhatus loodab, et iga eesti sõdur sellest osa võtab.

★Järgmine Eesti Seltsi pidu toimub laupäeval, 9. okt. kell ½8 Kelvin Grove Memorial Hallis (Samas kus toimus Balti Ball). Sissepääsu alammääraks on 4/-. Kuna see on viimane pidu enne vanaaasta balli, siis loodetakse rohket osavõttu. Sinna pääseb Kelvin Grove, Newmarketi ja Enoggera trammidega, peatus 14.

★Laupäeval, 30. okt. kell 8 õhtul toimub Town Hallis suur Rahvusvaheline Ball. Tantsuorkester on 15-liikmeline. Tantsu vaheaegadel ettekandeid läti ja poola rahvatantsu-gruppidelt, saksa tenorilt, leedu koorilt, ungari akkordeonistilt, jne. Sissepääs täiskasvanuile 3/-, lastele 2/-.

★Queenslandi Balti Komiteel on kasvatsus korraldada kolme rahvuse vahelist maleturniiri Balti meistri selgitamiseks. Kuna meil kaasmaalaste hulgas on küllaldaselt malehuvilisi, siis loodame, et see üritus kujuneb viljakaks. Registreerida hiljemalt 9. okt. komitee esimehe aadressil: H. Remmelt, 69 Southwick St., Wynnum/Brisbane.

Samuti palutakse samaks ajaks, samal aadressil registreerida kaasmaalasi, kes oleks huvitatud Balti Tantsuorkestri asutamisest.

Peale selle on Balti Komiteel kavas korraldada lähemas tulevikus väljasõit bussidega Petrie ümbrusse. See tuleks umbes isikule maksma 4-5 sh., kuna lapsed alla 16.a. saavad tasuta sõidu. Et kaasasõitjate arvu kindlaks teha, palutakse sellest teatada kindlatel soovijatel samaks ajaks samal aadressil.

★Kaasmaalasi, kes soovivad veel „Võitleja't" tellida palutakse seda teha aadressil: E. Orupõld, 160 Evelyn St., Grange, Brisbane. Tellimishinnaks on pooles aastas 9/-, aastas 18/-, kusjuures leht ilmub kord kuus.

Adelaide

★Reedel, 8. okt. korraldab spordiring „Estonia" Saksa klubi saalis, Flinders St., City, suurejoonelise peo-õhtu, millest palutakse osa võtma kõiki Adelaidi eestlasi. Pidu algab kell 7.30. Puhastulu läheb aastavahetusel Adelaidis korraldavate Eesti Mängude läbiviimiseks, ning seepärast ootavad sportlased Adelaidi eestlaste rohkearvulist osavõttu, et seega toetada eesti spordi suurüritust.

TÄNUAVALDUS

Saksamaal asuvate eesti sõjainvaliidide Kodu muretsemise heaks on laekunud seni Lõuna-Austraalias £325. See summa sisaldab £40, mida andis Vambola Kuik'i poolt korraldatud teatrietendus.

Täname kõiki lahkeid annetajaid. Eriti tahame aga tunnustavalt hinnata korjanduse toimkonna liikmete härrade O. Talmeti, A. Kanguri, K. Ormuse ja E. Haasi head tahet ja suurt hoolt korjanduse läbiviimisel.

Adelaidi Eesti Seltsi Juhatus.

Korvpall Adelaidis

★„Estonia" B-klassi meeskond võitis Mitchami msk. 51:42. (Tuvike 21, E. Rummel 11, Pukk 9, Laidma 8, A. Rummel 2). Samuti võideti E — Towni 44:38.

★„Estonia" noored kohtusid poolfinaalis „YMCA"-ga, keda võideti pinevas mängus 37:33. Erimärkimist väärib Saare hea kaitsemäng. Edurivi parim — I. Tuul 18 p.

★Annabergis Saksamaal toimusid 9.-11. aug. järjekordsed balti üliõpilaspäevad, millist ms. osa võttis ka Saksa Põgenikeministeeriumi esindaja. Eesti teadlasist esines töökoosolekuil ettekandega vaimse kohanemise küsimusist dr. O. A. W e b e r m a n n ja kongressi kontsertosas tenor N. P õ l d.

AADRESSKUULUTUSED

★MEHAANIKA JA AUTOPARANDUSE TÖÖKODA — AUSTLA & POEG. 25 Macquarie St., Leichhardt, tel.: LM2131.

★Daamide juuksur E. Tomberg—46a Railway Pde., Burwood, tel.: UJ 3697.

LEIVATÖÖSTUS AUGUST EELMA, 19 Waterloo St., Sydney. Tel.: MA4194.

★RÄTSEPMEISTER EEDLA, 25 Marcella St., Kingsgrove, (Sydneys) tel.: LF 2801.

★WALCAR VENETIAN BLIND SERVICE —706 Victoria Rd., Ryde, tel. Ryde (W7) 1466, õht. JB 1038. W. Meos & A. Pank.

★Eesti Kirjanike Kooperatiivi esindaja: Mrs. L. Lindsaar, 34 Middleton St., Petersham, NSW (Sydneys).

★Tarvitatud autode ost ja uute „Chevrolet" ja „Holdeni" müük. V. Riismandel, 2 Linwood Ave., Guildford, NSW; tel. UM7586 või UM7895.

★Canterbury Watchmakers & Jewellery, A. Rillev, 299 Canterbury Rd., C'bury. LF1234.

★KONDIITRIÄRI H. LUKASON, 501 Old South Head Rd., Rose Bay, tel.: FU7061.

★MEES- JA NAISRÄTSEP VILLEM KADAK, 47 Loch Maree St., Maroubra. (Koolimaja taga).

Sydney

★Eestlastest, lätlastest ja leedulastest moodustatud Ühendatud Balti Komitee Sydney's korraldab eelmise aasta eeskujul laupäeval 30. oktoobril s.a. Balti Balli. Ball toimub Grace Bros. ruumikas auditooriumis Broadwayl ja tants kestab kuni kella üheni öösel. Ballil korraldataval loteriil tuleb loosimisele Eesti, Läti ja Leedu kunstnike maale. Piiratud arvul piletid eelmüügil Eesti Seltsi einelauas ja Eesti Poes.

★Prestonis, K. Alliku farmis ristiti, laupäeval 25 sept. praost F. Stockholmi poolt Nils ja Mara **Maaseppade** tütar **Christine-Mall.**

★3. okt. kell 3 p.l. leiab aset Eesti Majas välk-maleturniir Sydney Eesti Seltsi 1954.a. välkmalemeistri nimele. Palutakse kõiki eesti maletajaid kohale ilmuda.

EUROOPA SKAUTIDE OLÜMPIAAD SYDNEYS

Juba üle aasta tegutseb Sydneys Euroopa Skautjuhtide Koondis. Eesti, Leedu, Läti, Tsehhoslovakkia, Ukraina, Ungari ja Vene skautjuhid otsustasid selle aasta suurima üritusena pidada eelmainitud rahvuste skautide vahel spordivõistluse laup. 9. okt. Glenfieldi raudteejaama lähedal (kaks jaama Liverpoolist edasi) algusega kell 10 homm. Kavas: jooksud, hüpped ja visked, hundudele, skautidele, senior-skautidele ja vanemskautidele. See päev on mõeldud ka lastevanemaile puhkepäevaks, kus nad võivad jälgida noorte üritusi ja tõmmata hinge tagasi argipäeva askeldusist. Spordiväljakule sissepääs tasuta.

„EESTI KEELT PEAKS UURIMA IGA KEELETEADLANE"

Prantsuse keeleteadlaste bülletään „Bulletin de la Societe de Linguistigue de Paris" on avaldanud A. Saareste „Kauni emakeele" kohta kirjutuse. Selle autoriks on tuntud soome-ugri keelte eriteadlane prof. A. Sauvageot. Sama autor märgib, et eesti keel kuulub nende keelte hulka, mida iga keeleteadlane ligemalt uurima peaks, kuna selle omapärasused aitavad heita valgust keele-ehitusele üldiselt. Ta märgib, et A. Saareste huvitav teos oleks seetõttu võinud olla veelgi põhjalikum, eriti sõnade järjestuse ja täis ning osasihitiste küsimustes.

★J o h K a u p, kellelt hiljuti ilmus noorsooteos „Linnusechirajad", kirjutab praegu ajaloolist romaani „Aovalged rannad", mille sisuks on eesti lipu saamislugu ja edasine saatus.

S.E.S. Kultuurring KLUBIÕHTUL

reedel, 1. oktoobril

M. M e i u s i ettekanne

„KUHU TÜÜRIB MAAILM"

Algus kell 7.30 õhtul

ÜKSILDUSPÄEVADELE

lõpp meeste ja naiste jaoks kõikjal. Sobitage sõprusi moodsal viisil kirjavahetuse kaudu. Meie nimekirjas on daamid ja härrad igas vanuses, usutunnistuses ja elukutses Austraalias ja ülemeremaadel. Saladus garanteeritud. Teatage vanus jne. ning kirjeldage täielikud üksikasjad lihtsas kinnises ümbrikus ilma kohustuseta aadressil:

MILTON'S FRIENDSHIP CLUB (Regd.)
Dept. 45
Box 2871, G.P.O. Sydney

„MEIE KODU"
Australian-Estonian Weekly

Responsible Editor and Licensee:
Vastutavtoimetaja
ARNOLD LOND
Tegevtoimetaja
Editor-in-Charge: ALEKSANDER VALGMA
Toimetuskolleegium:
O. Nahe, A. Perendi, dr. H. Salasoo, A. Tanimäe ja J. Viidang.
Estonian House,
141 Campbell Street, Sydney, N.S.W.
Telephone: MA 8009
★
Üksiknumbri hind sh. 1/-.
Aadressi muudatused sh. 2/-.
Tellimise hinnad hariliku postiga:
Austraalias, Uus Meremaal ja ülemeremaile (sama hind):
3 kuud sh. 13/-, 6 kuud £1.6.0, aastaks £2.10.0.
Uus-Meremaale (vastavalt kursile):
6 kuud NZ£1.0.0, aastaks NZ£2.0.0.
LENNUPOSTIGA saates:
Austraalias 3 kuud £1.3.0, 6 kuud £2.6.0.
Uus Meremaale 6 kuud NZ£1.17.0.
Ülemeremaile saatekulu 3/- numbrilt, (saadame 2 järjekordset numbrit koos) 1 kuu 10 sh., 2 kuud A£1, 3 kuud A£1.10.0 jne.
Kuulutuste hinnad: sh. 10/- toll, tekstis 50% ja esiküljel 100% kallim. Omaste — ja tööotsimise, ning korteri otsimise ja korteri pakkumise kuulutused 6 d. sõna.

Printed by Publicity Press (19[illegible]) Pty. Ltd., 71-75 Regent St., Sydney.